

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2021 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO

2023 m. balandžio 19 d. Nr. T1-51
Druskininkai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 35 punktu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 5 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsnio 2 dalimi ir Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, Druskininkų savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2021 metų ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka

Savivaldybės meras

Ričardas Malinauskas

PATVIRTINTA
Druskininkų savivaldybės tarybos
2023 m. balandžio 19 d. sprendimu
Nr. T1-51

Druskininkų savivaldybės 2021 metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita

TURINYS

Įvadas	3
Demografinė situacija	3
2021 metų Druskininkų savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis	7
Druskininkų savivaldybės prioritetinių problemų analizė:	12
Išvengiamas mirtingumas, proc.	
Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų	
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	
Suaugusiųjų gyvensenos stebėsenos rodikliai	15
Išvados	18
Rekomendacijos	18

ĮVADAS

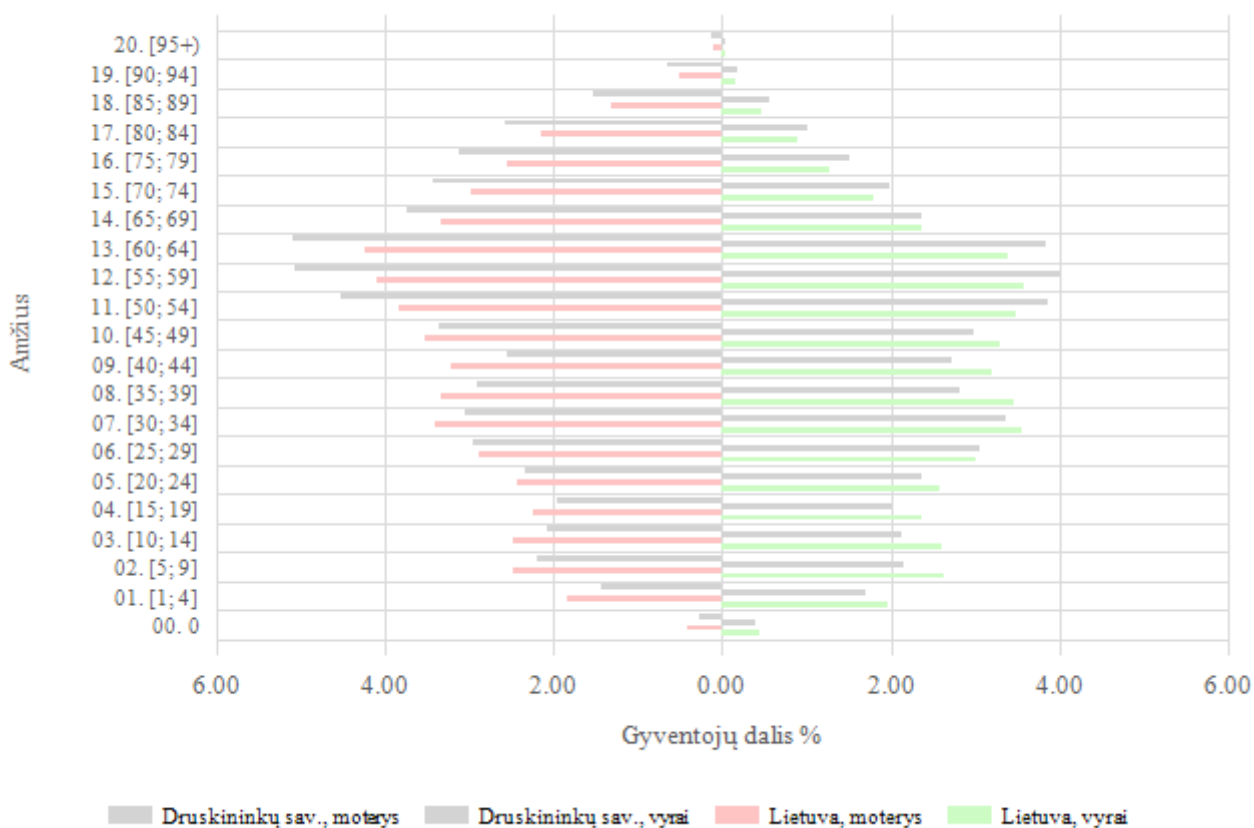
Visuomenės sveikatos stebėseną Druskininkų savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslai ir jų uždaviniai. Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritėtines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt
- Registrų centro duomenimis;
- Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registru;
- Užimtumo tarnybos statistiniais rodikliais.

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Druskininkų savivaldybės gyventojų sudėtį pagal amžių ir lytį išsamiai atspindi demografinis medis, kuriame gyventojai suskirstyti penkmetinėmis amžiaus grupėmis. Lyginami 2021 m. Druskininkų savivaldybės duomenys su Lietuvos duomenimis (1 pav.).

Amžiaus profilis, 2021

1 pav. Druskininkų savivaldybės demografinis medis 2021 metais.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Svarbu pabrėžti, kad statistikos departamento ir registrų centro duomenys reikšmingai skiriasi. Registrų centro duomenys dėl gyventojų skaičiaus yra tikslesni, nes į statistiką įtraukia deklaravusius savo gyvenamą vietą savivaldybėje, tačiau toliau ataskaitoje naudojami duomenys būtent iš Statistikos departamento, kadangi metodinėse rekomendacijose to reikalaujama ir rodikliai skaičiuojami pagal šiuos duomenis.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2021 m. šalyje gyveno 2,810 mln. gyventojų (padaugėjo 5,96% lyginant su 2020 m.).

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Druskininkų savivaldybėje 2021 m. gyveno 20 049 žmonės (↑927 asmenimis arba 4,84% daugiau). Registrų centro duomenimis 2022 m. sausio 1 d. Druskininkų savivaldybėje buvo 21 282 registruoti gyventojai

1 lentelėje parodytas gyventojų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietovę.

1 lentelė. Nuolatinių gyventojų skaičius

Metai	Druskininkų savivaldybėje	Mieste	Kaime
2021	20 049	12 908	7 141
2020	19 122	12 065	7 057
2019	19 360	12 209	7 151
2018	19 605	12 441	7 164
2017	20 041	12 790	7 251

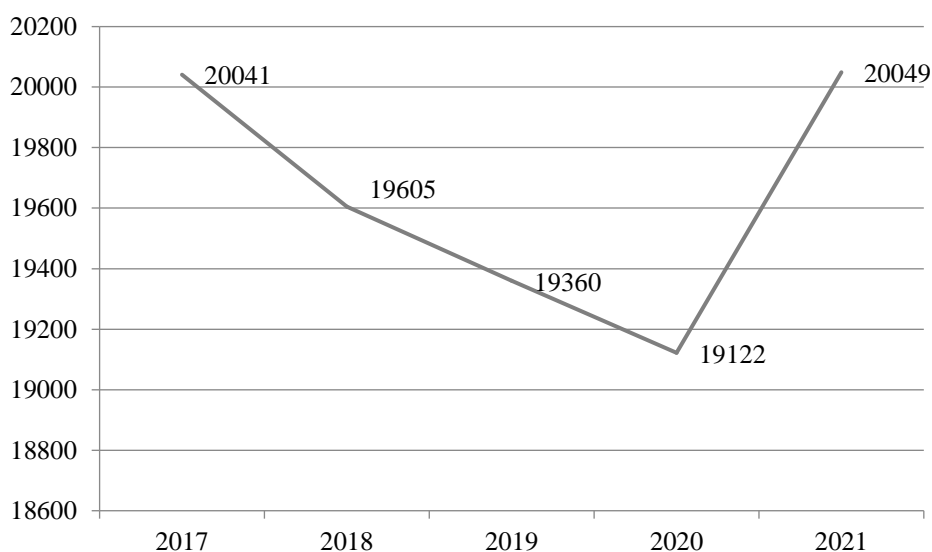
Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Vyrų ir moterų santykis Druskininkų savivaldybėje išlieka panašus kaip ir ankstesniais metais – 45 proc. vyrų ir 55 proc. moterų.

Druskininkų savivaldybėje 2021 m. susituokė 94 poros (↑12 proc. daugiau nei 2020 m.), išsiskyrė 50 porų (↑19 proc. daugiau nei 2020 m.).

Druskininkų savivaldybėje gimstamumo rodiklis 2021 m. siekė 6,7/1 000 gyv. Lietuvoje šis rodiklis – 8,3/1 000 gyv. Minėtas rodiklis nuosekliai mažėja tiek Lietuvoje, tiek Druskininkų savivaldybėje. Iš viso Druskininkų savivaldybėje gimė 133 vaikai – 79 berniukai ir 54 mergaitės.

Druskininkų savivaldybėje mirtingumo rodiklis siekė 18,7/1 000 gyventojų – didžiausias per pastaruosius 10 metų. Tokia pati tendencija – aukščiausias rodiklis per 10 metų - stebima ir šalies mastu – 17,0/1 000 gyventojų. Druskininkų savivaldybėje mirė 373 žmonės – 24 asmenimis daugiau nei 2020 m. Šio rodiklio didėjimui reikšmingos įtakos turėjo COVID-19 ligos pandemija Lietuvoje ir visame pasaulyje.

2 pav. Nuolatinių Druskininkų sav. gyventojų dinamika 2017-2021 metais

Socioekonominė situacija savivaldybėje

Druskininkų savivaldybėje registruoto nedarbo lygis siekė 16,3 proc. (1 841 asmuo). Iš jų 58,4 proc. sudaro vyrai, 41,6 proc. moterys. Lyginant su Alytaus apskritimi, 2021 m. nedarbo lygis Alytaus mieste sudarė 13,2 proc., Alytaus rajone 13,4 proc., Lazdijų savivaldybėje 22,1 proc., Varėnos savivaldybėje 13,3 proc.

Per vienerius metus mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose skaičius išaugo iki 803 mokinių, arba 407/1 000 moksleivių (2020 m. rodiklis buvo 324,5/1 000 arba 616 mokinių). Šis rodiklis padidėjęs, nes nuo 2020 m. nemokamas maitinimas buvo skiriamas visiems priešmokyklinukams ir pirmokams nepriklausomai nuo šeimos pajamų, taip pat visiems kitiems mokiniams - priklausomai nuo šeimos pajamų., o nuo 2021 m. nemokamas maitinimas skiriamas ir visiems antroklams.

Socialinės pašalpos gavėjų dalis Druskininkų savivaldybėje, lyginant su 2020 m., išaugo, bet ne taip sparčiai kaip Lietuvoje – nuo 20,9 iki 21,9 (Lietuvoje šis rodiklis 1 000 gyv. pakilo nuo 20,1 iki 23,7), ir yra vienas žemiausių apskrityje. Socialinės rizikos šeimų taip pat yra mažiausiai visoje apskrityje – 1,1/1000 gyv.k9

Sveikata savivaldybėje

Druskininkų savivaldybėje 2021 m. užregistruoti 16 250 susirgimai. Pagrindinės sergamumo diagnozės – kraujotakos sistemos ligos, kvėpavimo sistemos ligos, virškinimo

sistemos ligos. Taip pat nebuvo užfiksuoto nei vieno sergamumo atvejo vaistams atsparia tuberkulioze, ŽIV, lytiškai plintančiomis ligomis.

Stebimi geri vaikų sveikatos rodikliai: mokinių dantų ir žandikaulių būklė gerėja, labai aukštos skiepimų apimtys Druskininkų savivaldybėje rodo stiprų kolektyvinį imunitetą, rodikliai yra aukščiau šalies vidurkio. 2021 m. nebuvo užfiksuota nei vienos mirties transporto įvykiuose ir nuo narkotikų sąlygotų priežasčių.

2021 M. DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės				
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.	
Strateginis tikslas										
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	↓	72.4	72	75.2	0.98	74.2	68.5		81.7	
Išvengiamas mirtingumas proc.	↑	34.0	127	32.5	1.25	27.2	34.0		19.5	
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį										
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą										
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	↑	15.0	3	12.0	0.75	20.1	68.1		0.0	
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	→	14.3	3	9.9	0.74	19.4	60.1		0.0	
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	↑	45.1	9	34.3	1.21	37.3	65.7		0.0	
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl. (2019)	→	103.3	145	97.0	1.54	67.1	246.0		36.1	
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	↑	6.2	704	3.8	1.24	5.0	13.1		1.5	
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	↓	-10.3	-206	-0.9	6.06	-1.7	-27.8		78.3	
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu										
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	↑	80.2	16	73.8	0.93	86.3	198.3		30.5	
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	↑	72.7	16	63.5	0.87	83.1	163.8		21.8	
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	↑	407.0	803	307.7	1.30	312.0	572.7		108.2	
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	↑	25.1	502	21.9	1.06	23.7	74.2		3.2	
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	→	15.0	3	20.6	0.77	19.6	60.4		0.0	
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↑	20.1	4	22.3	0.90	22.4	60.4		0.0	
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką										
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą										
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	—	0.0	0	1.2	0.00	1.0	3.8		0.0	
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	↑	118.6	54	122.4	0.95	124.5	168.8		63.4	

Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	↑	50.0	62	55.0	0.88	56.6	125.3		40.9
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	↑	9.5	19	11.3	0.44	21.6	84.9		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	→	10.0	2	6.9	1.96	5.1	26.6		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	→	9.3	2	5.9	1.90	4.9	21.7		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	10.0	2	22.3	0.56	18.0	68.1		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	8.3	2	18.0	0.47	17.5	60.2		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	—	0.0	0	3.4	0.00	6.6	19.6		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	—	0.0	0	2.5	0.00	6.5	19.5		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	—	0.0	0	3.4	0.00	1.6	9.6		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	—	0.0	0	2.5	0.00	1.6	9.8		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↓	3.0	6	5.7	0.59	5.1	10.7		0.0
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↑	1036.5	1037	968.9	1.11	932.7	32956.2		38.8
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	—	0.0	0	0.0	0.00	2.8	15.4		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	—	0.0	0	0.0	0.00	2.9	18.5		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	50.1	10	41.2	2.08	24.1	80.0		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	43.9	10	37.8	1.92	22.9	79.6		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	↑	144.5	19946	138.4	0.73	199.2	69.4		388.4
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	→	143.5	19946	143.5	0.82	175.2	35.1		359.7
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	↑	156.2	156	109.9	1.89	82.8	464.2		0.0
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius									
Kūdikių, žindyti išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	→	49.3	70	48.1	1.30	37.8	6.6		62.1

4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius									
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	16.5	327	21.5	1.11	14.9	29.7		10.1
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	↓	1.3	22	1.9	0.81	1.6	3.0		0.7
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	↑	1.7	220	1.7	1.00	1.7	1.1		6.0
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	↑	8.4	16	8.6	1.17	7.2	2.5		13.8
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	↑	10.2	202682	10.0	1.16	8.8	6.5		11.5
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	—	0.0	0	1.7	0.00	3.5	19.4		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	—	0.0	0	0.0	0.00	2.4	15.6		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	—	0.0	0	0.3	0.00	1.7	4.8		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	↑	21.9	3	6.7	7.30	3.0	32.3		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %	↓	100.0	160	98.8	1.13	88.2	65.6		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %	→	97.3	146	97.5	1.09	89.4	63.0		98.2
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	↑	41.3	566	43.6	3.62	11.4	1.8		48.8
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	↑	26.1	303	28.1	1.15	22.7	10.1		36.3
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	↑	4.4	1	1.5	1.63	2.7	12.4		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	→	1007.7	201	997.3	1.23	820.3	1517.9		399.4
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	→	844.5	201	789.1	1.05	805.2	1381.0		533.7
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	305.8	61	315.8	1.11	275.9	429.8		133.1
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	251.1	61	257.1	0.97	259.5	382.2		163.8
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	↑	200.5	40	183.7	1.08	186.0	500.2		82.2
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	↑	167.1	40	144.5	0.92	180.8	401.7		76.5

Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	↑	62.7	125	68.0	0.90	69.4	99.9		38.2
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	↑	36.0	1303	41.1	0.79	45.5	11.2		61.9
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	↓	53.8	2495	56.4	1.01	53.4	33.5		74.4
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	↓	35.6	2626	40.2	0.74	48.1	24.2		67.2
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	↑	43.0	2080	44.7	0.91	47.2	24.8		70.0

3 pav. 2021 m. Druskininkų savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis¹, matoma, kad:

- Uždavinio „sumažinti skurdo lygį ir nedarbą“ rodikliai Druskininkų savivaldybėje ryškiai **nesiskiria** nuo Lietuvos vidurkio.
- Uždavinio „sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu“ rodikliai daugeliu atvejų yra **geresni** už Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „kurti sveikas ir saugias darbo bei buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ rodikliai yra **geresni** už Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį“ rodikliai šiek tiek **didesni** už Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių“ rodikliai **geresni** už Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą“ rodikliai yra **panašūs** į Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą“ rodikliai yra **didesni** už Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „skatinti sveikos mitybos įpročius“ rodikliai yra **gerokai didesni** už Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais“ rodikliai yra **panašūs** į Lietuvos vidurkį.

- Uždavinio „**plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą**“ rodikliai yra **geresni** už Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „**gerinti motinos ir vaiko sveikatą**“ rodikliai yra **žymiai geresni** už Lietuvos vidurkį.
- Uždavinio „**stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę**“ rodikliai **atitinka** Lietuvos vidurkį.

¹ Aprašomi tik uždaviniai, turintys bent vieną jį atspindintį rodiklį

Remiantis lentelėje (3 pav.) pateiktais rodikliais ir įvertinus Druskininkų savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog:

1. 23 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalioji zona):

- Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0;
- Savižudybių skaičius 100 000 gyv.;
- Standartizuotas mirtingumas nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyv.
- Mirtingumas nuo išorinių priežasčių 100 000 gyv.
- Standartizuotas mirtingumas nuo išorinių priežasčių 100 000 gyv.
- Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, skaičius 10 000 gyv.
- Mirtingumas transporto įvykiuose 100 000 gyv.
- Standartizuotas mirtingumas transporto įvykiuose 100 000 gyv.
- Pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių 100 000 gyv.
- Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių 100 000 gyv.
- Traumų dėl transporto įvykių skaičius 10 000 gyv.
- Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
- Standartizuotas mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
- Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. Amžiaus, dalis (proc.)
- Apsilankymų pas gydytojus skaičius 1 gyv.
- Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (visi) 100 000 gyv.
- Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyv.
- Sergamumas ŽIV ir LPL 10 000 gyv.
- 2 metų vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %
- 1 metų vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (ų vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %
- Vaikų (6-14 metų) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %
- Vaikų (7-17 metų) neturinčių èduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis, %
- Standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių navikų 100 000 gyv.

2. 30 rodiklių reikšmės atitinka Lietuvos vidurkį (geltonoji zona):

- Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %;
- Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.
- Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksleivių;
- Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.;
- Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.;
- Sergamumas tuberkulioze (+recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv.;
- Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.;
- Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.;
- Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv.;
- Mirtingumas nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.;

- Standartizuotas mirtingumas nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.;
- Mirtingumas nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;
- Standartizuotas mirtingumas nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;
- Į atmosferą iš stačionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.;
- Gyventojų skaičius, tenkantis 1 alkoholio licencijai;
- Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyv.;
- Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1000 gyv.;
- Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius;
- Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.;
- Paauglių (15-17 metų) gimdymų skaičius 1000 15-17 metų moterų;
- Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyventojų;
- Standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyventojų;
- Mirtingumas nuo piktybinių navikų 100 000 gyventojų;
- Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų 100 000 gyventojų;
- Standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų 100 000 gyventojų;
- Sergamumas II tipo cukriniu diabetu 10 000 gyventojų;
- Tikslinės populiacijos dalis proc. 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje;
- Tikslinės populiacijos dalis proc. 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje;
- Tikslinės populiacijos dalis proc. 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje;
- Tikslinės populiacijos dalis proc. dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų programoje.

3. 8 rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (raudonoji zona):

- Išvengiamas mirtingumas, %
- Bandytųjų žudytis skaičius 100 000 gyv.;
- Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose skaičius 1 000 moksleivių);
- Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
- Standartizuotas mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
- Gyventojų skaičius, tenkantis 1 tabako licencijai
- Nusikalstamos veiklos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.
- Kūdikių mirtingumas 1 000 gyvų gimusių.

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Apibendrinus 2021 m. Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklius, išskiriami trys prioritetiniai savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodikliai, kurių reikšmės yra raudonoje zonoje su neigiamu metų pokyčiu.

Išvengiamas mirtingumas (proc.)

Išvengiamas mirtingumas – tai mirtingumas, nulemtas ligų ar būklių, kurių galima buvo išvengti, taikant žinomas efektyvias prevencines priemones, diagnostikos ir/ar gydymo priemones.

Lietuvoje 2021 m. buvo galima išvengti 12 994 mirčių, arba 27,2 proc., Druskininkų savivaldybėje šis rodiklis buvo 32,5 proc. (t. y. 127 atvejai, lyginant su 2020 m. padidėjo 10 atvejų).

Iš 127 atvejų:

- Prevencinėmis priemonėmis išvengiamo mirtingumo 76 atvejai (tai mirtys, kurių paprastai galima išvengti imantis visuomenės sveikatos ir pirminės prevencijos priemonių).
- Sveikatos priežiūros priemonėmis išvengiamas mirtingumas – 51 atvejis (tai mirtys, kurių paprastai galima išvengti imantis sveikatos priežiūros priemonių, įskaitant atrankinį sveikatos tikrinimą ir gydymą).

Bendras mirčių skaičius Druskininkų savivaldybėje siekė 373, dominuoja mirtys dėl kraujotakos sistemos ligų.

2 lentelė. Mirčių priežastys Druskininkų savivaldybėje 2021 m.

Mirties priežastys	Asmenų skaičius
Tam tikros infekcinės ir parazitų sukeltos ligos	4
Piktybiniai navikai	61
Endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligos	4
Kraujotakos sistemos ligos	201
Kvėpavimo sistemos ligos	7
Virškinimo sistemos ligos	19
Išorinės mirties priežastys	16
COVID-19	36
Kitos mirties priežastys	25
Iš viso:	373

2021 m. tebesitęsianti COVID-19 pandemija, turėjo lemiamos įtakos didesniai nei įprastai išvengiamo mirtingumo rodikliui. Dėl pandemijos sulėtėjo pažanga ligų prevencijos srityje, nes buvo gerokai sutrikdytos ligų prevencijos programos, kuriomis siekiama užkirsti kelią širdies bei kraujagyslių ligoms ir išgydomam vėžiui, taip pat planinių specializuotų sveikatos priežiūros paslaugų teikimas. 2021 m. žmonių tarpe vis dar vyravo nepasitikėjimas ir baimė užsikrėsti COVID-19 infekcija, ypač sveikatos priežiūros įstaigose, todėl vangiai kreipdavosi sveikatos paslaugų.

Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių (100 000 gyv.)

Alkoholio vartojimas sukelia daug socialinių pasekmių ir sveikatos sutrikimų, tampa mirties priežastimi. Su alkoholio vartojimu siejamos tokios patologijos kaip kepenų ir kasos

ligos, apsinuodijimai, psichikos ir elgesio sutrikimai, epilepsiniai sindromai, polineuropatijos, vaisiaus ir naujagimio patologijos, miopatijos ir kt.

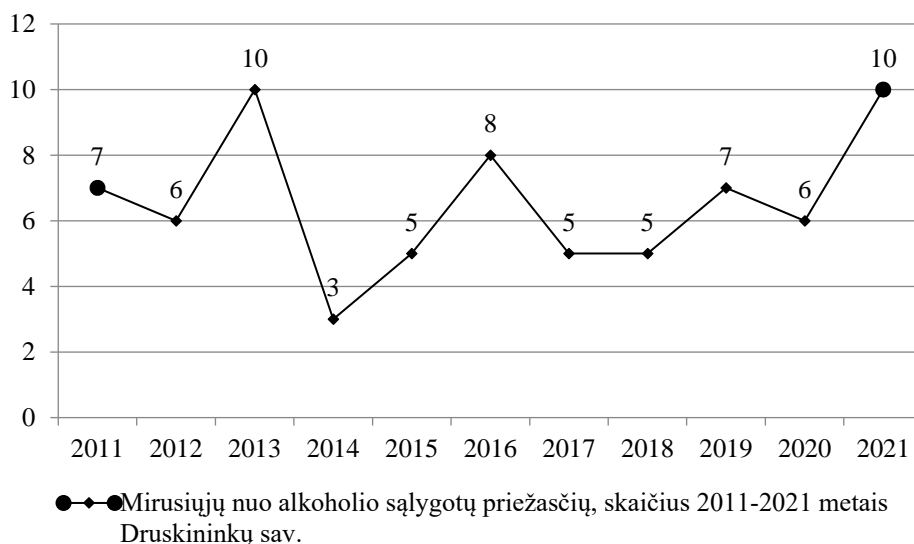
2021 m. Lietuvoje dėl alkoholio vartojimo mirė 678 asmenys (70 asmenų daugiau nei 2020 m.). Standartizuotas mirtingumo rodiklis Lietuvoje buvo 22,9/100 000 gyv.

Druskininkų savivaldybėje dėl alkoholio sąlygotų priežasčių mirė 10 žmonių, iš jų – 9 vyrai ir 1 moteris (5 asmenimis daugiau nei 2020 m.; standartizuotas mirtingumo rodiklis 43,9/100 000 gyv.). Mirusiųjų amžius svyravo nuo 33 m. iki 71 m.

Nustatytos mirties priežasčių diagnozės:

- psichikos ir elgesio sutrikimai dėl alkoholio vartojimo (1 atvejis)
- alkoholinė kepenų liga (8 atvejai)
- atsitiktinis apsinuodijimas alkoholiu bei jo poveikis (1 atvejis)

Vidutiniškai Druskininkų savivaldybėje nuo alkoholio sąlygotų priežasčių miršta 6,5 asm. per metus.

4 pav. Mirusiųjų nuo alkoholio sąlygotų priežasčių, skaičius 2011-2021 metais Druskininkų sav.

Šaltinis – Mirties atvejų ir jų priežasčių registras

Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos biuras 2021 m. teikė priklausomybių konsultanto paslaugas. Jomis pasinaudojo 30 asmenų, iš viso suteikta 128 valandų konsultacijų. Šiomis paslaugomis siekiama padėti ir patarti, kaip elgtis, jei su žalingu alkoholio vartojimu ar priklausomybe susiduria artimieji ar pats asmuo. Paslaugų tikslas - padėti alkoholi vartojantiems asmenims mažinti vartojimą ar visai atsisakyti alkoholio, mažinti alkoholio vartojimo keliamą žalą asmeniui ir visuomenei, įskaitant alkoholi vartojančių asmenų šeimos narių konsultavimą dėl alkoholi vartojančio asmens keliamų problemų sprendimo būdų. Individualių konsultacijų metu konsultantas suteikia informaciją apie alkoholio vartojimo riziką, keliamą žalą asmens ir visuomenės sveikatai ir gerovei, motyvuoja alkoholi vartojančius asmenis sumažinti alkoholio vartojimą ir visai atsisakyti alkoholio, keisti alkoholio vartojimo sukeltą rizikingą elgseną, kreiptis pagalbos, ją priimti, gydytis alkoholio vartojimo sukeltus psichikos ir elgesio sutrikimus bei kitas ligas. Konsultantas taip pat stebi alkoholi vartojančių asmenų ir jų artimųjų alkoholio vartojimo sukeltos rizikingos elgsenos pokyčius ir juos informuoja apie galimybę gauti sveikatos priežiūros, socialines, kitas paslaugas, atitinkančias jų poreikius. Alkoholio vartojimą

nutraukę asmenys yra skatinami gauti atkryčio prevencijos paslaugą. Taip pat dažnai konsultantui tenka tarpininkauti alkoholį vartojantiems asmenims ir jų artimiesiems, siekiant įtraukti juos į reabilitacijos, resocializacijos ir integracijos bei savipagalbos grupių programas, padėti jiems spręsti įvairias socialines, teisines, sveikatos ar kitas problemas. Druskininkų savivaldybės socialinių paslaugų centras įgyvendino projektą „Alkoholio vartojimo prevencija ir gydymo paslaugų prieinamumas“. Projekto laikotarpiu konsultavimo paslaugos ir medikamentinis gydymas bei pagalba suteikta 21 asmeniui (10 moterų ir 11 vyrų).

Šio rodiklio padidėjimo sąsajos sietinos su COVID-19 pandemijos pasekmėmis, kadangi daug buvo taikomi įvairūs ribojimai, žmonės mažiau bendravo, daugiau laiko leisdavo namuose, tai turėjo įtakos jų psichologiniam atsparumui, dėl ko galėjo intensyviau vartoti alkoholį.

Kūdikių mirtingumas (1000 gyvų gimusių.)

Vienas iš Lietuvos sveikatos 2014-2025 metų programos tikslų – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius, ir jo keliamas uždavinys – pagerinti motinos ir vaiko sveikatą. Kūdikių (vaikų iki 1 metų) mirtingumo rodiklis – tai mirusių kūdikių skaičius, tenkantis 1 tūkstančiui gyvų gimusių kūdikių. Šis rodiklis sąlyginai pagal lygį yra skiriamas į labai mažą – iki 10, mažą – 10-14, vidutinį 15-24, didelį 25-49 ir labai didelį – 50 ir daugiau mirusių kūdikių 1000-iui gyvų gimusių.

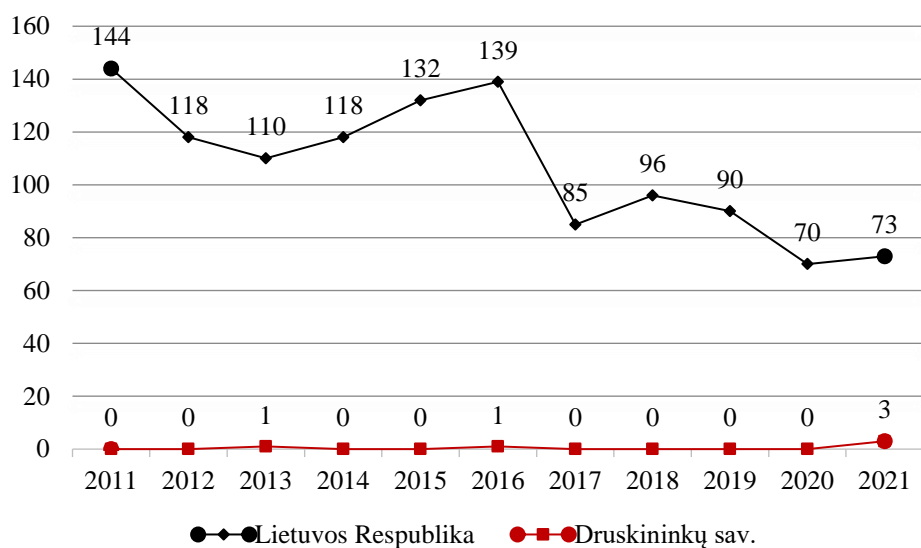
Iš viso 2021 m. Lietuvoje mirė 73 kūdikiai, Druskininkų savivaldybėje – 3. Kadangi Druskininkų savivaldybėje gimusių kūdikių per metus skaičius yra mažas (nesiekia 1000 kūdikių per metus, Druskininkų savivaldybėje 2021 m. gimė 133), tikslinga yra apskaičiuoti ilgesnio laikotarpio (2-3 metų) vidutinį kūdikių mirtingumą, sudarant bent 1000 gimusiųjų kohortą. Analizuojant 2016-2021 m., per kuriuos suminis gimusių vaikų skaičius yra 1004, o suminis mirusių vaikų skaičius – 4, matome, kad Druskininkų savivaldybė patenka tarp itin mažo kūdikių mirtingumo rodiklių.

Kūdikių mirtingumas yra didžiausias pirmomis gyvenimo dienomis, ypač pirmąją savaitę, pirmąjį gyvenimo mėnesį. Todėl atskirai yra skaičiuojami kūdikių mirtingumo rodikliai pagal amžių. Atsižvelgiant į tai, tikslinga vertinti ne tik noenatalinį, bet ir perinatalinį mirtingumą (negyvagimių arba kūdikių, mirusių pirmą gyvenimo savaitę). Lietuvoje 2021 m. fiksuoti 88 negyvagimiai, Druskininkų savivaldybėje – 0.

Pagrindinės Druskininkų savivaldybėje kūdikių mirties priežastys 2021 m. buvo:

- ūmus širdies veiklos sutrikimas;
- 24-28 sav. gimęs ypač nesusiformavęs naujagimis ir nekrotizuojančio enterokolito diagnozė;
- mirtis nuo kvėpavimo ligų/pneumonijos.

Visos kūdikių mirtys fiksuotos ne Druskininkų savivaldybėje, tačiau priskirtinos tai savivaldybei, kurioje yra tėvų deklaruota gyvenamoji vieta.

5 pav. Mirusieji kūdikiai, asm. 2011-2021 metais Lietuvoje ir Druskininkų sav.

Šaltinis – Oficialiosios statistikos portalas

Lietuvoje matoma tendencija, kad kūdikių mirtingumas mažėja (5 pav.). Tai lemia vis gerėjanti nėščiųjų sveikatos priežiūra, technologinės galimybės išsaugoti net pačius mažiausius gimusius kūdikius. Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos biuras veda nėščiųjų mokyklėles, kurių metu yra praktiškai ir teoriškai supažindinama su teisingais veiksmais, kūdikių ištikus staigiai mirčiai, teikiant pirmąją pagalbą, pasakojama apie gimdymą, jo įprastą eigą, ko galima tikėtis iš savęs bei kitų gimdymo metu. Taip pat būsimi tėvai supažindinami su vaikų infekciniais susirgimais, jų komplikacijomis, apsisaugojimo būdais, vaikų skiepų kalendoriumi sklandžiu nėštumu.

SUAUGUSIŲJŲ GYVENSENOS STEBĖSENOS RODIKLIAI

2022 m. Lietuvos savivaldybėse atliktas antrasis gyventojų stebėsenos tyrimas. Druskininkų savivaldybėje buvo apklausti 472 asmenys, iš jų 277 moterys, 195 vyrai. Pagal gyvenamąją vietą, 170 iš jų gyveno kaime, 302 mieste. 3 lentelėje žalia spalva pažymėti Druskininkų savivaldybės rodikliai, kurie yra geresni nei Lietuvos.

3 lentelė. 2022 m. Suaugusiųjų gyvenimo tyrimo rezultatai pagal rodiklius

Eil. nr.	Rodiklis	Druskininkų rodiklis 2018 m.	Druskininkų rodiklis 2022 m.	Lietuvos Rodiklis 2022 m.
1.	Suaugusiųjų, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą ir labai gerą, dalis (proc.)	65,7	74,3	69,5
2.	Suaugusiųjų, kurie savo dabartinę sveikatos būklę vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis (proc.)	60,3	69,1	62,4
3.	Suaugusiųjų, kurie jaučiasi laimingi ar 18robl laimingi, dalis (proc.)	60,1	63,5	59,9
4.	Suaugusiųjų, kurie neturi nė vieno artimo žmogaus, kuriuo galėtų pasitikėti susidūrus su sunkiomis asmeninėmis problemomis, dalis (proc.)	-	7,1	5,8

5.	Suaugusiųjų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ar daug labiau nei anksčiau, dalis (proc.)	19,6	20,7	23,5
6.	Suaugusiųjų, kurie turi ilgalaikių sveikatos problemų, dalis (proc.)	-	33,8	36,9
7.	Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bandė keisti savo gyvenimą, bet nepakeitė, dalis (proc.)	-	60,9	64,8
8.	Suaugusiųjų, kurie užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas ir daugiau per savaitę, dalis (proc.)	38,6	26,4	28,3
9.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis (proc.)	38,6	42,7	36,6
10.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis (proc.)	41,3	54,1	46,1
11.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus, dalis (proc.)		18,3	18,6
12.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus, dalis (proc.)		4,9	5,4
13.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria energinius gėrimus, dalis (proc.)		1,5	1,8
14.	Suaugusiųjų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis (proc.)	42,8	37,8	39,9
15.	Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo tabako gaminius, dalis (proc.)	14,4	13,0	16,3
16.	Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių kasdien vartojo tabako gaminius, dalis (proc.)		12,3	15,9
17.	Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.)	1,8	4,7	5,2
18.	Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių kasdien rūkė elektronines cigaretes, arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.)		5,0	4,9
19.	Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.)	0,6	1,3	1,4
20.	Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis (proc.)	24,0	24,7	21,8
21.	Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis (proc.)		21,7	18,3
22.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo narkotinių ir psichotropinių medžiagų (narkotikų) be gydytojo paskyrimo, dalis (proc.)		10,3	12,0
23.	Suaugusiųjų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis (proc.)		22,2	32,8

24.	Suaugusiųjų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis (proc.)		95,7	91,2
25.	Suaugusiųjų, kurie visada dėvi šalną važiuodami dviračiu, dalis (proc.)		4,3	10,2

IŠVADOS

Iš pateiktų duomenų matyti, kad 2021 m. Druskininkų savivaldybėje 23 rodikliai yra geresni už Lietuvos vidurkį ir tik 8 rodikliai blogesni. Stebima rodiklių gerėjimo tendencija, kadangi 2020 m. net 24 rodikliai buvo prastesni už Lietuvos vidurkį dėl COVID-19 pandemijos įtakos. Tai rodo, jog taikomos poveikio priemonės yra veiksmingos.

Gyventojų naudojimas prevencinėmis sveikatos programomis lyginant su 2020 m. stabilizuojasi, vis daugiau žmonių po pandemijos laikotarpio pradeda jomis naudotis, tai nulems ir išvengiamo mirtingumo rodiklio gerėjimą.

Suaugusiųjų gyvensenos tyrimas parodė, kad Druskininkų savivaldybėje net 17 rodiklių yra geresni nei Lietuvos. Tai rodo, jog Druskininkų savivaldybės gyventojai jaučiasi laimingi, gerai vertina savo sveikatą, propaguoja sveikesnį gyvenimo būdą.

Vertinant visus rodiklius, geriausiai Druskininkų savivaldybėje sekasi įgyvendinti antrąjį Lietuvos sveikatos programos „Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką“ tikslą ir ketvirtąjį tikslą „Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius“.

REKOMENDACIJOS

- Siekiant sumažinti gyventojų mirtingumą nuo pagrindinių ligų – kraujotakos sistemos, piktybinių navikų ir kt. bendradarbiauti tarpusavyje, pasitelkiant ir kitų sektorių reikalingas institucijas, siekiant didinti paciento įsitraukimą į prevencijos ir gydymo procesus, plėsti sveikatos raštingumą;
- Skatinti gyventojus aktyviai dalyvauti sveikatos prevencinėse programose, plėsti šių programų viešinimo kampaniją;
- Skatinti aktyvų gyvenimo būdą, sveiką gyvenseną;
- Didinti gyventojų informuotumą apie paslaugas, kurias galima gauti Druskininkų savivaldybėje.
- Didinti žmonių, mokančių suteikti pirmąją pagalbą, skaičių, supažindinti su pirmąja pagalba tėvystės kursuose.
- Skatinti gyventojus naudotis profilaktinių skiepų programomis, gydytojų konsultacijomis, prevencinėmis sveikatos programomis.
- Didinti gyventojų sveikatos raštingumą.